

DEDÍN, DEDÍN...

BELÉN RICO PRIETO
FRANCISCO PIMIANGO

Semana das
Lletras Asturianas
2024

Esta obra, editada pra festexar el *Día das Letras Asturianas* (3 de mayo del 2024), é de distribución gratuíta.

Nun ta permitida a súa venta.

© Del texto: Belén Rico Prieto
© Das ilustracións: Francisco Pimiango

Edita: Goberno del Principao d'Asturias
Consejería de Cultura, Política Llingüística y Deporte

Xestión editorial: Carruébano Diseño

Imprime: Sgraf Artes Gráficas

ISBN: 978-84-09-60398-5

Depósito legal: AS 931-2024

DEDÍN, DEDÍN...

BELÉN RICO PRIETO
FRANCISCO PIMIANGO

An illustration of a village with several houses on a hill. The houses have yellow walls and brown roofs. A large, bright yellow sun is in the background, and the sky is filled with stylized, swirling patterns. The overall color palette is warm, with yellows, oranges, and greens.

VVV salíu da súa casa. Nel **fardel** que levaba iban el pan, el xamón y unhas quantas **cereixas**. Camín das **Cruces** xa atoparía augua, que na **Fonte del Carme** corría el regueiro. Na mao, porque el fardel cruzábaye el **lombo** y el peto, levaba a cestía de **bringas** unde iba botar os **tarrelos** y as **leitugas** qu'atopase. Os conexos tían que comer. El **cuitelo**, tamén na cesta, xa desgastao, pero al xeito pra esta **laboría** fácil.

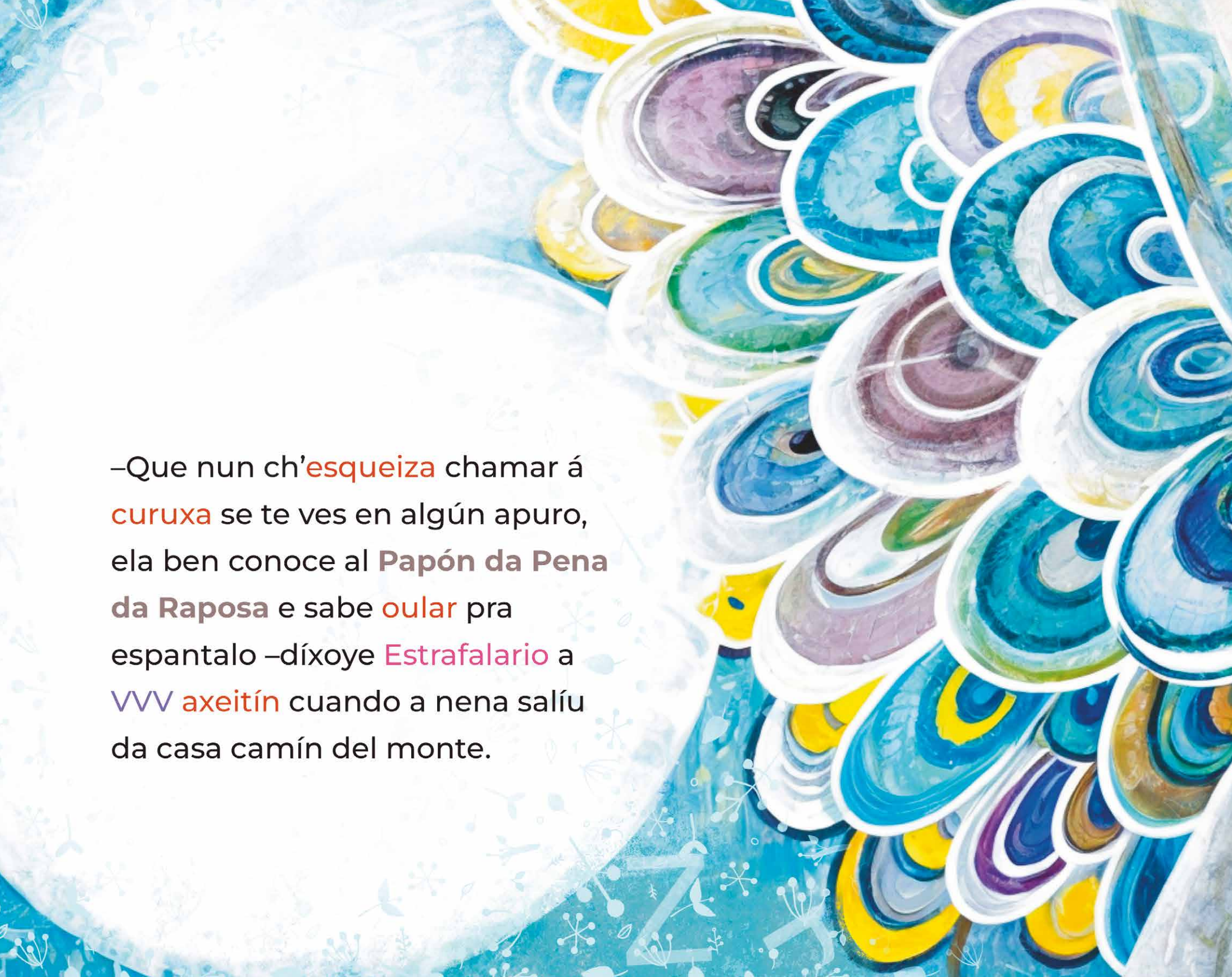
A small illustration of a plant with green leaves and small white flowers, growing from a yellow patch of ground.

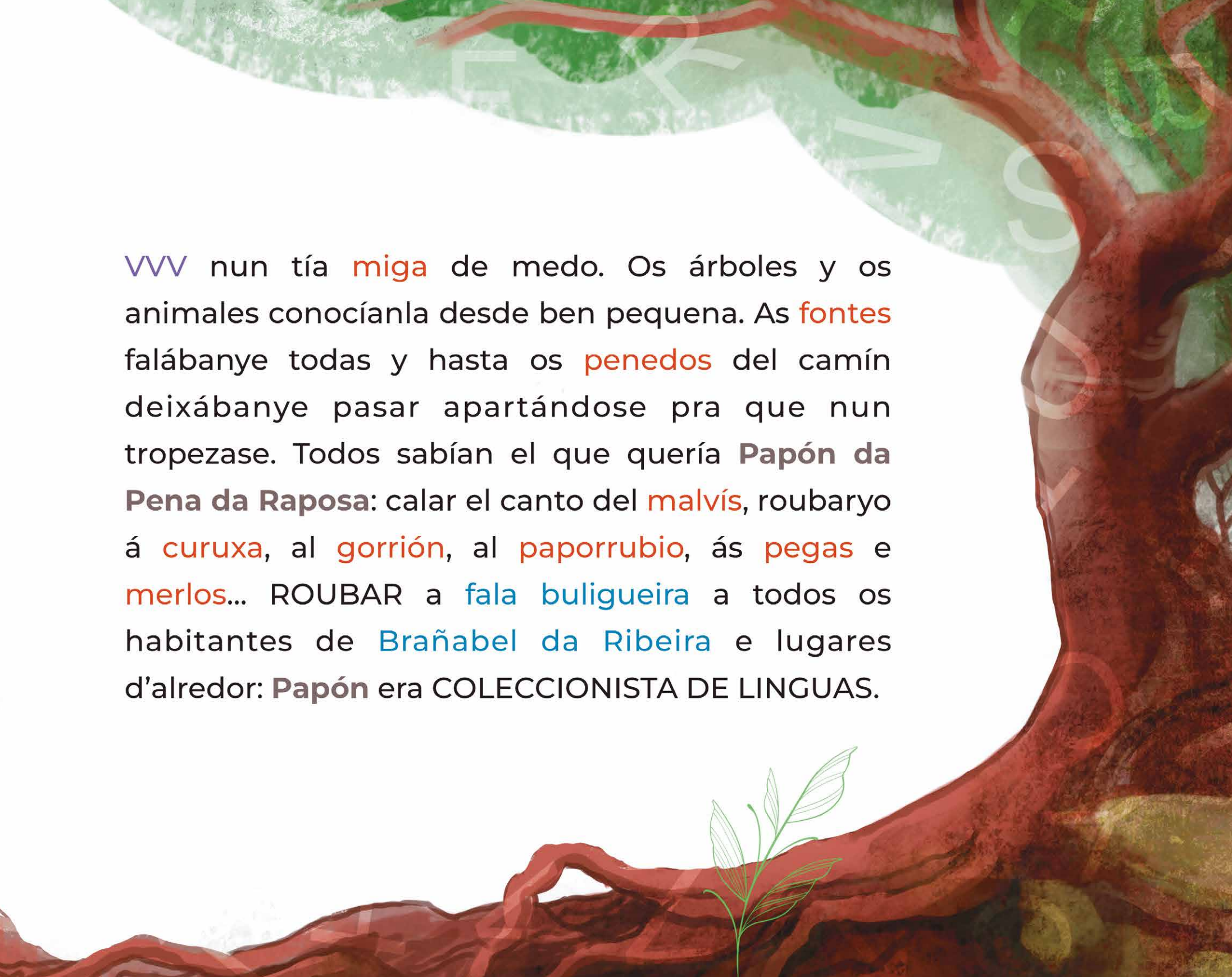

El outro trabayo que tía que fer era el que más la **esmolía**, el de xuntar florías e plantas pra fer un ramín, **flor de binteiro**, **flor de San Xuan**, **loureiro**, **cioyo**, **mentón**, **herba luisa** e **verbena**. **Estrafalarío** avisárala ben. Tía qu'esperar á **noitía** pra recoyelas, atalas coa **trinca** de **xuncos** da **ribeira** que recoyeran entre os dous a última noite de lúa chea.

–Que nun ch'**esqueiza** chamar á
curuxa se te ves en algún apuro,
ela ben conoce al **Papón da Pena**
da Raposa e sabe **oular** pra
espantalo –díxoye **Estrafalarío** a
VVV axeitín cuando a nena salíu
da casa camín del monte.

VVV nun tía **miga** de medo. Os árboles y os animais conocíanla desde ben pequena. As **fontes** falábanye todas y hasta os **penedos** del camín deixábanye pasar apartándose pra que nun tropezase. Todos sabían el que quería **Papón da Pena da Raposa**: calar el canto del **malvís**, roubaryo á **curuxa**, al **gorrión**, al **paporrubio**, ás **pegas** e **merlos**... ROUBAR a **fala buligueira** a todos os habitantes de **Brañabel da Ribeira** e lugares d'alredor: **Papón** era COLECCIONISTA DE LINGUAS.

VVV poñíase triste cuando pensaba que **Papón da Pena da Raposa** podía trunfar. ¿Con qué palabras iba ela pedir **chuchos** ou chamaryes ás plantas, árboles e sitios de **Brañabel da Ribeira**?

Enchéu a cestía de tarrelos, leitugas, tamén pañóu amorolos y enrestróulos, fixo coronías de flores azules, pulseirías de margaritas, apegóu nas uñas as foyías marelas da pouta loba. Al pé d'un castañoiro coyéu un feixín de foyas verdes; con paciencia y aguyas de pelo de pino, fixo un pucho qu'encaxóu na cabeza.

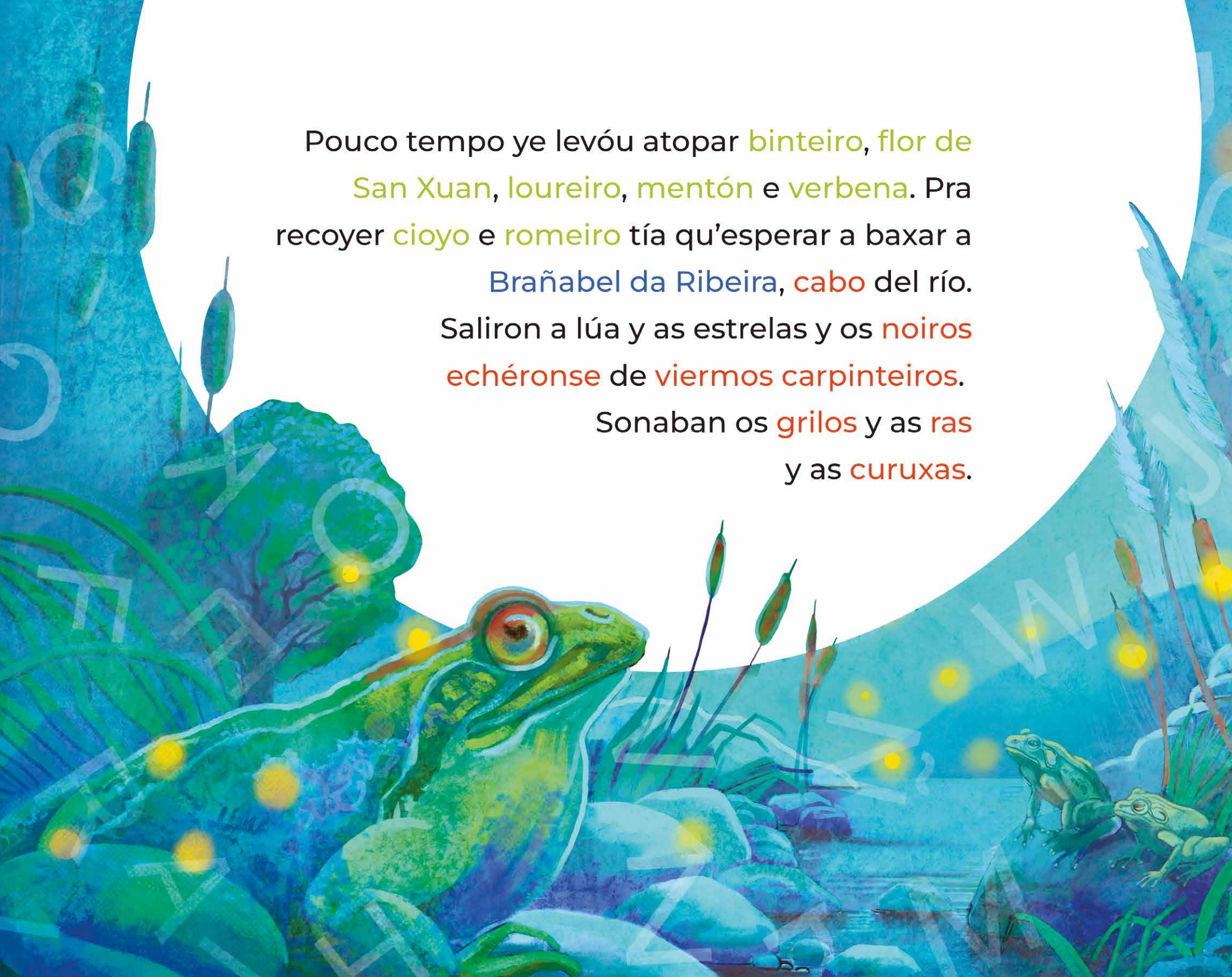

Cualquera que pasase por alí e la vise iba pensar qu'atopara a unha **encantada** pequenía que salira da **cova** antes da noite de San Xuan. Sentóuse e coméu a merenda. Esperóu **deitada** a qu'el sol se fose escondendo. E cuando a última **rayola** ye deu nos ocos, **erguéuse** e **desenrolóu** a cinta de xuncos. Estiróula nel **tarrén**.

Pouco tempo ye levóu atopar binteiro, flor de
San Xuan, loureiro, mentón e verbena. Pra
recoyer cioyo e romeiro tía qu'esperar a baxar a
Brañabel da Ribeira, cabo del río.
Saliron a lúa y as estrelas y os noiros
echéronse de viermos carpinteiros.
Sonaban os grilos y as ras
y as curuxas.

«¿Quén dixo medo?», pensóu VVV, que sentíu al outro lado del río unha risotada como un trono. Papón da Pena da Raposa despertaba pra roubar palabras. De tres zancuadas cruzóu hasta unde taba a nosa nena. Os oyos coloraos miraron a VVV, qu'al pé d'él inda parecía más pequena.

–¿QUÉN ES TU E QUÉ FAIS POR AQUÍ A ESTAS HORAS? –bramóu el Coleccionista de Linguas.

–Son el **trasno** das palabras –contestóuy **VVV** sin medo.

–Voute coyer, e vas vir comigo, e vou ferche falar hasta quedarme con todas as palabras da túa lingua. Todas as que sabes –dixo **Papón**.

VVV, qu'era ben **lixreira** pensando, propúxoye al bicho un reto:

–Muito ben, vou ir contigo e deixar que roubes todas as palabras que teño na memoria, pero teis que repetir depresa e sin **tatabeyar** el qu'eu vou dicir.

–!HA, HA, HA, HO, HOI TA FEITO. Nun hai adiviñanza nin
dito, por mui laargo y enrevesao que seña, que se me
resista...! DÁYE!

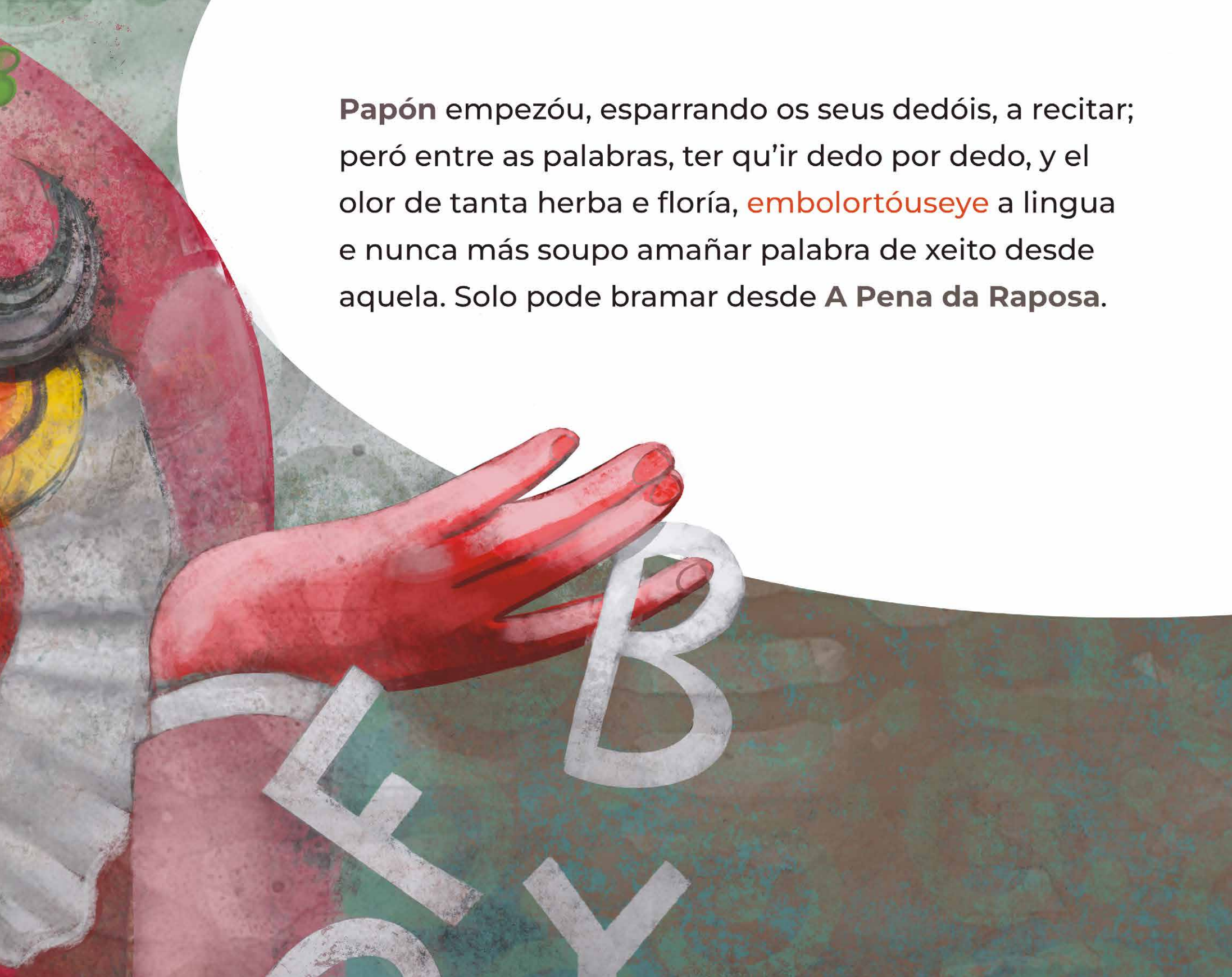
VVV empezóu dando **brincos** e recitando, mentres os animais s'achegaban traguendo en patas e picos, bocas y alas, todas as plantas que buscaba a **nena**, deixándolas al redor de **Papón** amañando un redondel.

Así dicía VVV (señalando os dedíos da mao):

«Dedín, dedín de chamarrusquín
d'arzabuco, de rabo de cuco,
cuando el rei por aquí pasóu
a todas as aves convidóu,
menos unha que deixóu,
esta foi de gran pesar,
de pesar a Portugal,
de Portugal a Belén,
unde comen pan e mel.
A cuyar que taba rota
pingóu mel na súa boca.
¡Non, na túa, que ta más rota!».

A stylized illustration featuring a large, vibrant red hand reaching out from the left side of the frame. The hand is holding a large, white, three-dimensional letter 'B'. The background is a mix of textured colors: a dark green and brown mottled area at the bottom, and a white circular shape on the left. The overall style is artistic and somewhat abstract.

Papón empezóu, esparrando os seus dedóis, a recitar;
peró entre as palabras, ter qu'ir dedo por dedo, y el
olor de tanta herba e floría, **embolortóuseye** a lingua
e nunca más soupo amañar palabra de xeito desde
aquela. Solo pode bramar desde **A Pena da Raposa**.

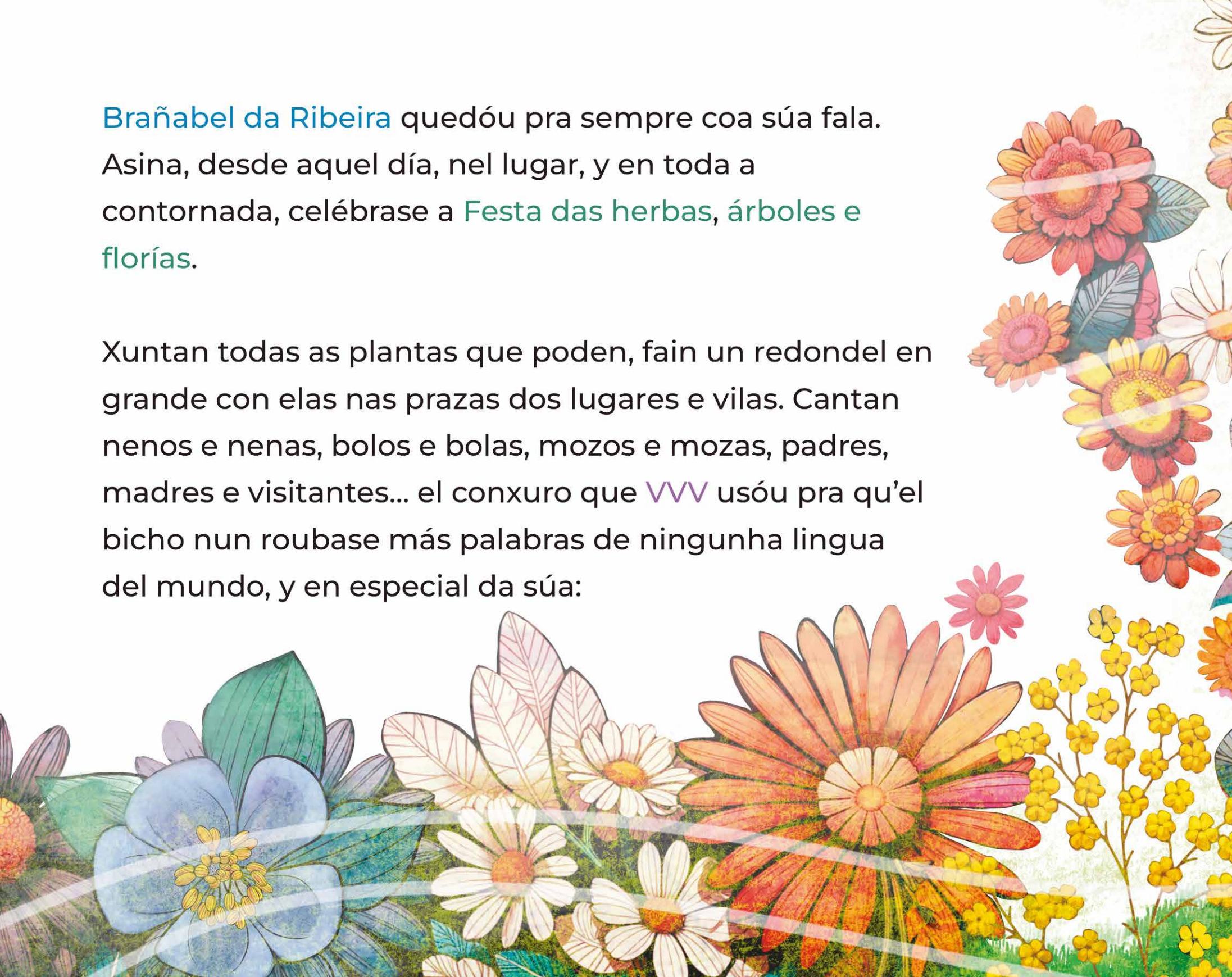

Se pasas por allí, camín dos montes, escuita. Os
berridos parecen tronos...

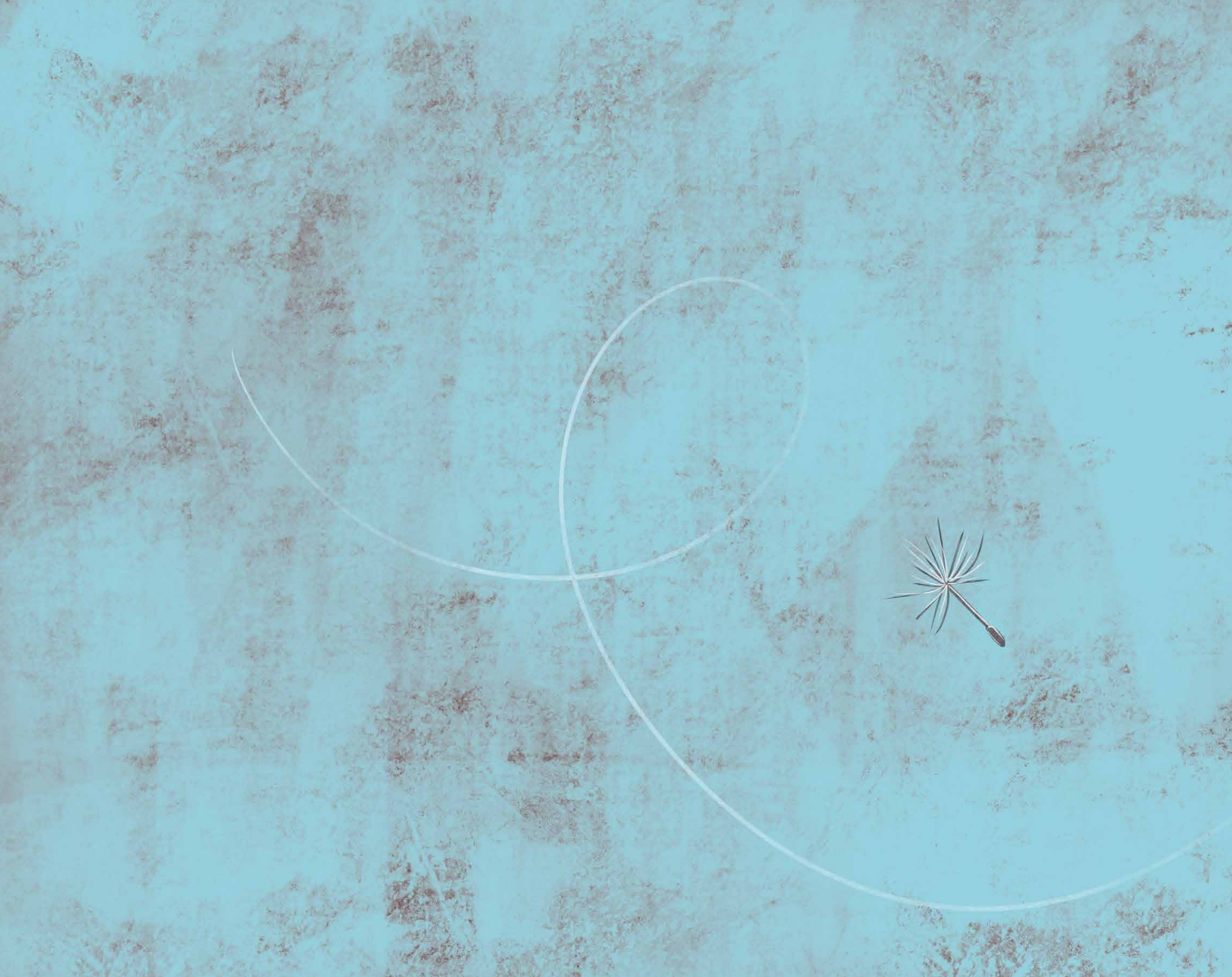
Brañabel da Ribeira quedóu pra sempre coa súa fala. Asina, desde aquel día, nel lugar, y en toda a contornada, celébrase a Festa das herbas, árboles e florías.

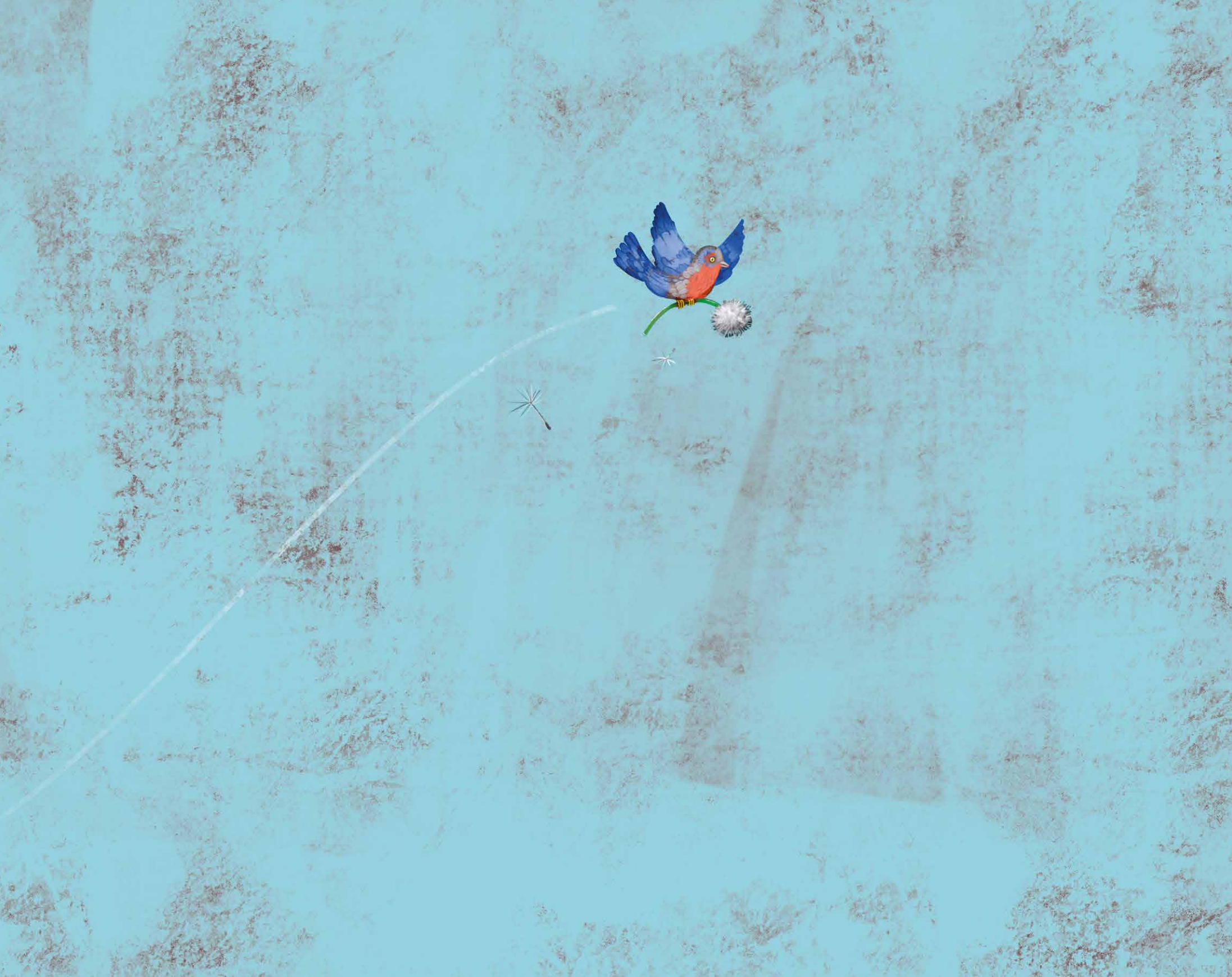
Xuntan todas as plantas que poden, fain un redondel en grande con elas nas prazas dos lugares e vilas. Cantan nenos e nenas, bolos e bolas, mozos e mozas, padres, madres e visitantes... el conxuro que VVV usóu pra qu'el bicho nun roubase más palabras de ningunha lingua del mundo, y en especial da súa:

«Dedín,
dedín...».

*Aquel que traía cristales del mar peneiraos pola arena díxome un día
que todos os nenos e nenas, antes inda de ser pensaos, andan pol
Fontal arriba.*

*Este contó nacéu cuando Vega, que todo fai verdíar y é alegre como
un verderón, taba inda nese sito.*

Agora Vega Verdíar Verderón xa ta con nosoutros.

*Ela y os que van vir, tou na fe, van deixarme aneinar un feixe de
contos.*

**Principao
d'Asturias**

Rubién 1

